TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20656
Tarih : 20-10-2026

10/4794

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'deki eğitim kurumlarında engelli öğrencilerin ve engelli eğitim emekçilerinin karşılaştıkları fiziksel, eğitsel ve kurumsal erişilebilirlik sorunlarının belirlenmesi, eğitim hakkının eşit koşullarda kullanılmasını engelleyen uygulamaların ve mevcut mevzuatın uygulanmasındaki eksikliklerin tespit edilmesi, kamu kaynaklarının ve denetim mekanizmalarının değerlendirilmesi ve kapsayıcı eğitim koşullarının oluşturulmasına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat Eren
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Eğitim hakkı, herkesin eşit koşullarda yararlanması gereken temel insan haklarından biridir. Engelli bireylerin bu hakkı etkin biçimde kullanabilmesi, eğitim kurumlarının fiziksel koşullarının yanı sıra eğitim materyallerinin, öğretim yöntemlerinin, destek hizmetlerinin ve kurumsal uygulamaların erişilebilir olmasını gerektirmektedir. Engelli öğretmenlerin ve diğer eğitim emekçilerinin güvenli, bağımsız ve eşit koşullarda çalışabilmesi de kamusal eğitim hizmetinin temel gereklilikleri arasındadır.

Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 24'üncü maddesi, engelli bireylerin ayrımcılığa uğramaksızın kapsayıcı eğitim sisteminden yararlanmasını güvence altına almaktadır. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun da erişilebilirlik ve eğitim hakkına ilişkin kamu kurumlarına yükümlülükler getirmektedir. Buna rağmen eğitim kurumlarında söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin sorunlar devam etmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığının 1 Ekim 2026 tarihinde yayımladığı 2025-2026 örgün eğitim istatistiklerine göre Türkiye'de 75.012 okulda 17.704.308 öğrenci eğitim görmüştür. Özel eğitimde taşıma hizmetinden yararlanan öğrenci sayısı bir önceki eğitim öğretim yılındaki 136.012'den 150.405'e yükselmiştir. Bu veriler eğitim sisteminin büyüklüğünü ve özel eğitim hizmetlerine yönelik ihtiyacı ortaya koyarken, okulların erişilebilirlik standartlarına uygunluğu ve engelli öğrencilerin eğitim süreçlerine eşit katılımına ilişkin kapsamlı bir değerlendirmeyi de gerekli kılmaktadır.

Eğitim Sen Amed Şubesi Engelli Hakları ve Eşit Yaşam Meclisinin 17 Eylül 2026 tarihinde yaptığı açıklama, eğitim kurumlarındaki erişilebilirlik sorunlarına ilişkin somut örnekler ortaya koymuştur. Açıklamada bazı okullarda engelli rampalarının bulunmadığı, mevcut rampaların standartlara uygun olmadığı, asansörlerin arızalı olduğu veya bakım ödeneği beklenmesi nedeniyle kullanılamadığı, engelli tuvaletlerinin depo olarak kullanıldığı ve engelli bireylerin ortak kullanım alanlarına bağımsız erişiminin sağlanamadığı belirtilmiştir.

Engelli öğrencilerin eğitim süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler, fiziksel erişilebilirlik sorunlarının ötesine geçmektedir. Görme, işitme, fiziksel ve diğer engel gruplarındaki öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun eğitim materyallerinin ve destek teknolojilerinin sağlanması, sınavlarda makul düzenlemelerin yapılması, rehberlik ve destek eğitim hizmetlerinin güçlendirilmesi, ulaşım hizmetlerinin erişilebilir hale getirilmesi ve sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere eşit katılımın güvence altına alınması gerekmektedir.

Engelli öğretmenlerin ve diğer eğitim emekçilerinin çalışma yaşamında karşılaştıkları sorunlar da eğitim kurumlarının erişilebilirliği kapsamında ele alınmalıdır. Çalışma alanlarına bağımsız erişimin sağlanamaması, görev ve çalışma koşullarının engellilik durumuna uygun düzenlenmemesi ve makul düzenleme taleplerinin karşılanmaması, çalışma hakkının eşit koşullarda kullanılmasını güçleştirmektedir.

TBMM bünyesinde kurulan Engelli Bireylerin Sorunlarını Araştırma Komisyonu, 9 Şubat 2026 tarihinde Diyarbakır'da bölge istişare toplantısı gerçekleştirmiş ve Surkent İşitme Engelliler Ortaokulunu ziyaret etmiştir. Komisyonun çalışmalarında erişilebilirlik, eğitim, istihdam ve sağlık temel araştırma alanları arasında değerlendirilmiştir. Bu çalışmalar, engelli bireylerin karşılaştıkları sorunların kamu kurumları tarafından da bilindiğini ve çözüm için kurumlar arası sorumlulukların değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Eğitim kurumlarının erişilebilirliğine ilişkin yasal düzenlemelerin ve eylem planlarının varlığına rağmen uygulamada sorunların sürmesi, denetimlerin etkinliğinin, ayrılan bütçenin, personel ve teknik kapasitenin, kurumlar arasındaki koordinasyonun ve tespit edilen eksikliklerin giderilme süreçlerinin ayrıca incelenmesini gerektirmektedir. Engelli öğrencilerin, velilerin ve engelli eğitim emekçilerinin karar alma ve denetim süreçlerine katılımının sağlanması da kalıcı çözümler geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu nedenlerle Türkiye genelindeki resmî ve özel eğitim kurumlarının erişilebilirlik durumunun belirlenmesi, engelli öğrencilerin eğitim hakkından ve engelli eğitim emekçilerinin çalışma hakkından eşit koşullarda yararlanmasını engelleyen uygulamaların tespit edilmesi, mevcut denetim ve yaptırım mekanizmalarının değerlendirilmesi, kamu kaynaklarının yeterliliğinin araştırılması ve kapsayıcı, erişilebilir ve nitelikli eğitim koşullarının oluşturulmasına yönelik kalıcı çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	